

5. Rodina a domácnost

Politická transformace po roce 1989 a s ní spojené ekonomické, sociální a kulturní změny výrazně ovlivnily demografický vývoj a chování obyvatel v celé společnosti. Vznikající nové možnosti osobního naplnění a seberealizace (vzdělání, kariéra, cestování aj.) začaly konkurovat manželství a rodině. Tento nový životní styl je zřejmý zejména u mladší generace a projevil se v porodnosti a sňatečnosti. Mladí lidé odkládají vstup do manželství a založení rodiny do pozdějšího věku, ve větším měřítku než v minulosti se objevují rodiny s jedním dítětem a také dobrovolná bezdětnost. Dalším významným faktorem je i celkové klima ve společnosti, které svazek manželský pro soužití mladých lidí již nepovažuje za tolik důležitý, jak tomu bývalo v minulosti. Všechny tyto společenské jevy ovlivnily významnou měrou počet, podobu a skladbu rodin a domácností.

Od sčítání lidu, domů a bytů v roce 1991 se výrazně snížil počet úplných rodin a naopak nárůst zaznamenaly domácnosti jednotlivců. V roce 1991 tvořily úplné rodiny v Ústí nad Labem 59,2 % z celkového počtu rodin, za 10 let se jejich podíl snížil na 48,1 % tj. o 11,1 procentního bodu. Úbytek počtu úplných rodin je kompenzován přírůstkem domácností jednotlivců, neúplných rodin a nerodinných domácností. Počet úplných rodin se závislými dětmi se v období 1991 – 2001 snížil o 4 240 rodin. Polovinu tohoto úbytku tvořil pokles počtu úplných rodin se 2 závislými dětmi a třetinu pokles počtu úplných rodin s 1 závislým dítětem. V relativním vyjádření zaznamenaly největší propad rodiny se 3 a více závislými dětmi (během 10 let snížení o více než 50 %). Počet neúplných rodin neustále roste, od roku 1991 do roku 2001 se jejich počet zvýšil o necelou třetinu. Převážnou část z nich tvoří rodiny se závislými dětmi.

5-01. Počet rodin a domácností ve městě Ústí nad Labem

Pramen: ČSÚ, Sčítání lidu, domů a bytů

Kategorie	1991		2001	
	počet	%	počet	%
Cenzové domácnosti celkem	40 978	100,0	43 411	100,0
v tom:				
úplné rodiny	24 253	59,2	20 861	48,1
neúplné rodiny	4 694	11,5	6 188	14,3
nerodinné domácnosti	59	0,1	900	2,1
domácnosti jednotlivců	11 972	29,2	15 462	35,6

5-02. Skladba úplných rodin podle počtu závislých dětí ve městě Ústí nad Labem

Pramen: ČSÚ, Sčítání lidu, domů a bytů

Počet závislých dětí	1991		2001	
	počet	%	počet	%
Úplné rodiny celkem	24 253	100,0	20 861	100,0
v tom:				
bez dětí	10 518	43,4	11 366	54,5
1 dítě	6 194	25,5	4 718	22,6
2 děti	6 148	25,3	4 008	19,2
3 a více dětí	1 393	5,7	769	3,7

5-03. Skladba neúplných rodin podle počtu závislých dětí ve městě Ústí nad Labem

Pramen: ČSÚ, Sčítání lidu, domů a bytů

Počet závislých dětí	1991		2001	
	počet	%	počet	%
Neúplné rodiny celkem	4 694	100,0	6 188	100,0
v tom:				
bez dětí	1 583	33,7	1 923	31,1
1 dítě	1 972	42,0	2 808	45,4
2 děti	919	19,6	1 177	19,0
3 a více dětí	220	4,7	280	4,5

5-04. Domácnosti podle typu a počtu členů ve městě Ústí nad Labem

Pramen: ČSÚ, Sčítání lidu, domů a bytů 2001

Ukazatel	Celkem		Domácnosti s počtem členů				
	počet	v %	1	2	3	4	5 a více
Hospodařící domácnosti celkem	43 066	100,0	15 462	12 740	7 776	5 608	1 480
v tom tvořené:							
1 cenzovou domácností	42 734	99,2	15 462	12 740	7 776	5 473	1 283
2 a více cenzovými domácnostmi	332	0,8	x	x	x	135	197
Cenzové domácnosti celkem	43 411	100,0	15 462	13 184	7 923	5 522	1 320
v tom:							
úplné rodiny	20 861	48,1	x	8 496	6 017	5 141	1 207
bez závislých dětí	11 366	26,2	x	8 496	2 239	572	59
se závislými dětmi	9 495	21,9	x		3 778	4 569	1 148
neúplné rodiny	6 188	14,3	x	3 872	1 836	373	107
bez závislých dětí	1 923	4,4	x	1 571	322	24	6
se závislými dětmi	4 265	9,8	x	2 301	1 514	349	101
vícečlenné nerodinné domácnosti	900	2,1	x	816	70	8	6
domácnosti jednotlivců	15 462	35,6	15 462	x	x	x	x
z toho bydlící samostatně	11 866	27,3	11 866	x	x	x	x

5-05. Složení domácností podle počtu členů v % ve městě Ústí nad Labem

Pramen: ČSÚ, Sčítání lidu, domů a bytů

Druh a typ domácností	Rok	Domácnosti s počtem členů				
		1	2	3	4	5+
Bytové	2001	29,7	30,5	19,7	15,1	5,0
	1991	25,7	28,4	19,7	19,6	6,5
Hospodařící	2001	35,9	29,6	18,1	13,0	3,4
	1991	28,9	28,1	19,2	18,5	5,3
Cenzové	2001	35,6	30,4	18,3	12,7	3,0
	1991	29,2	28,2	19,1	18,3	5,1